

DUWEN EN TREKKEN Frontliniewerkers heten ze wel. Sociale professionals die onder zware omstandigheden de kastanjes uit het vuur halen. Hoe doen ze dat precies?

Tegen welke muren lopen ze aan? Zevende aflevering in een serie portretten: TOS-baas Atilla Nazligul uit Rotterdam.

Het plein terugveroveren

MICHIEL BUSSINK

Een rustige doordeweekse ochtend op het voetbalplateautje op het Gerrit Sterkmanplein in de Rotterdamse centrumwijk Oude Westen. Boven de deur van het hoekpand een bord met daarop 'Thuis op Straat'. Binnen een gezellige chaos met kinderschilderijen aan de muur, bakfietsen, een dartbord, wat computers, een doos met luchtballonhouders, een ronde tafel met een vissenkomp. Aan tafel Thuis op Straat-baas Atilla Nazligul.

'Vanmorgen om acht uur was ik hier, omdat er iets mis was met de riolering. Ik mag in mijn handjes knijpen als ik vanavond voor acht uur weer thuis ben. Ik maak dagen van tien tot twaalf uur, zeker vijf dagen, meestal zes dagen in de week.' Niet dat hij daaronder lijdt: met passie vertelt hij over zijn werk. Grotendeels in Rotterdam en één dag in de week in Breda en Bergen op Zoom. Om ook in die steden de aanpak van Thuis op Straat (TOS) van de grond te helpen krijgen.

Samen met een team grotendeels jonge medewerkers uit de wijk allerlei sport- en spelactiviteiten op pleinen organiseren, bijna alle dagen van het jaar. Dat is kort

gezegd wat Nazligul met TOS doet. 'Die activiteiten zijn niet het doel. Wel: betere samenwerking, gedragsverandering, respect voor elkaar hebben – wat dat ook mag betekenen – elkaar leren kennen.' Voor jeugd in de leeftijd van 4 tot 14 jaar. Begonnen in de Rotterdamse wijk Hillesluis in 1996, wordt de TOS-aanpak inmiddels toegepast in veertig wijken in Rotterdam, Schiedam, Leiden, Bergen op Zoom, Breda en Amsterdam. Naast medewerkers als Nazligul, werkt TOS vooral met jongeren uit de wijk, die bij wijze van bijbaantje meehelpt met het organiseren en begeleiden van de spel- en sportactiviteiten. Daarmee snijdt het mes aan twee kanten, is het idee: omdat de jongeren de wijk goed kennen, leggen ze makkelijk contact. Bovendien worden ze zélf op een positieve manier bij hun buurt en wijk betrokken. 'Dat werkt heel goed. Het komt regelmatig voor dat zij jongeren aanspreken die ik niet zou durven aanspreken: "Ben je wel lauw in je hoofd", zeggen ze dan tegen iemand die vervelend is.' Een lastige kant van deze aanpak vormen soms de dubbele loyaliteiten: jonge medewerkers willen loyaal zijn aan TOS, maar ook aan hun eigen familie en vrienden. Wat doen ze als ze misstanden zien in hun eigen kring? 'Meestal gaat het goed. In Bergen op Zoom hebben we er één keer iemand uit moeten gooien. Die werd te veel in verband gebracht met drugsproblemen.'

Weggepest

Nazligul is zelf een kind van de Rotterdamse wijk Oude Westen. 'Als enige in de klas kreeg ik een gymnasium-advies, maar mijn vader had liever dat ik een beroep ging leren en dus ging ik naar de lts.' Via de mts kwam hij op de hts, maar door sportopleidingscursussen kwam hij erachter dat hij toch liever met mensen werkte en zegde hij de techniek vaarwel. Via via belandde hij in het pleinenwerk. 'De sfeer op de pleinen werd steeds grimmiger. Kinderen, vooral meisjes, werden er steeds meer weggepest door hangjongeren. Met het Bonkers-project – een voorloper van TOS – gingen we de pleinen terugveroveren.' Door te zorgen voor prettige pleinen voor verschillende doelgroepen, op verschillende tijden.

Als TOS-baas Centrum, die weer verantwoording aflegt aan TOS-directeur Rotterdam, werkt Nazligul met een team bestaande uit jongeren met een bijbaantje, stagiaires, vrijwilligers en zakgelders. Die laatste groep bestaat uit jongeren van 13 tot 15 jaar die voor 2,50 euro per keer wat ondersteuning bieden. 'Als ze het goed doen, kunnen ze dus carrière maken.' Het team is zo veel mogelijk een afspiegeling van de buurtbewoners en dus zitten er Turken, Marokkanen, Surinamers, Kaap-Verdianen, Antillianen en een Nederlander in. 'Die kennen de doelgroepen, hebben net dat *fingerspitzengefühl* om

mensen goed te bereiken. En om de meisjes te bereiken is het ook heel belangrijk vrouwen in het team te hebben. Uiteindelijk gaat het erom buurtbewoners erbij te betrekken. Zelfredzaamheid teruggeven. Dat lukt niet altijd helemaal, je loopt soms tegen een muur aan. Je wilt graag dat mensen zélf weer kinderen aanspreken op hun gedrag. Maar dan zeggen ouders: "Daar word jij toch voor betaald?"

De teloorgang van de sociale controle is het belangrijkste probleem in de wijken, volgens Nazligul. 'Vroeger, toen ik zelf jong was, had je wat ik noem het "tante Sjaan-effect". Als die haar stoepje ging schoonmaken, ging de rest van de straat meedoen. En ondertussen sprak ze dat rotgong van hiernaast aan op zijn gedrag. Als ik zelf iets flikte, dan wist mijn moeder het al voordat ik thuis was.' De tantes Sjaan zijn weggetrokken uit de wijk, de woningen zijn groter geworden of liggen hoog in een portiek. Binnen zijn er computers, tv en telefoon, waardoor er veel minder op straat wordt geleefd. 'Als jongeren vervol-

gens los worden gelaten, zonder controle, gaat het mis.' TOS probeert daarom zichtbaar – met blauwe en rode jassen – op de pleinen aanwezig te zijn. En een duidelijke structuur te bieden. 'Doordeweeks hebben we van twaalf tot één en van half vier tot vijf activiteiten, dan is er een duidelijk einde, ook als het gezellig is. Consequent zijn, herkenbaarheid, structuur bieden – dat is wat we doen.' Het klinkt een beetje alsof TOS taken overneemt die van oudsher binnen een gezin thuis horen. Jammer genoeg wel, ja. Er zijn veel gezinnen waarin beide ouders werken om de eindjes aan elkaar te knopen en ook veel eenoudergezinnen.'

Afrekencultuur

'We proberen een hele generatie te beïnvloeden. Het begint met 4 en gaat door tot ongeveer 16 jaar, zo lang willen we kinderen volgen.' Vanwege die continuïteit zou het goed zijn als ook de financiering, die van de gemeente komt, zeker was gesteld. 'Maar de politiek kan om de vier

jaar wisselen. Als Leefbaar Rotterdam in het college komt, dan heb je kans dat er bezuinigd wordt of alles anders gefinancierd wordt. We weten dus niet of we over twee of drie jaar nog bestaan. Terwijl je nooit op welzijn moet bezuinigen. Dan krijg je de rekening driedubbel terug. Dat kortetermijndenken is op veel manieren een probleem: ik noem het de afrekencultuur, dat iets direct effect moet hebben.' Nazligul haalt het voorbeeld aan van een oude buurtagent, van een aantal jaren geleden. 'Helaas is hij inmiddels overleden. Hij kwam op een dag naar me toe en zei tegen mij: "Zorg ervoor dat de jongeren tussen 10 en 25 december helemaal niks verkeerd doen, zelfs niet schuin over straat lopen." De agenten hadden namelijk als "target" meegekregen om in hun buurt 25 jongeren in kaart te brengen en te bekeuren. Het is toch niet te geloven!' De agent zat er zelf ook mee in zijn maag. Sowieso mist Nazligul de wijkagent. 'Waar is die oude wijkagent die regelmatig langskwam om een kopje koffie te drinken? Ik zie heel veel personele wisselingen bij de politie. Ik zie ze rennen, een fouilleeractie doen, een boete geven en dat dan gelijk op kantoor een paar uur uitwerken. Als we over drie maanden een activiteit willen organiseren en ik wil een afspraak met ze maken, dan kan dat roostertechisch niet. Aan de individuele agenten ligt het niet: die willen wel.'

'Maar al met al blijft dit een prachtige wijk. Vroeger, toen hier alleen Hollandse jongeren woonden, waren er ook problemen, met drugs en inbraken. Als je het zo bekijkt, zijn er nu – met 110 nationaliteiten in een wijk met 10.000 inwoners – behoorlijk weinig problemen.'

Michiel Bussink is freelance journalist.